

Kun je met een cursus of een app twee tot drie keer zo snel leren lezen?

(1) Zou het niet handig zijn om dit artikel twee of drie keer zo snel te kunnen lezen als normaal, zoals verschillende cursussen snellezen
5 beloven? Er zijn diverse mogelijkheden, zoals een- tot meerdaagse cursussen, online trainingen en apps om je leessnelheid te vergroten. Maar werken die ook echt?

10 (2) De gemiddelde lezer leest dit artikel uit in drie à vier minuten, namelijk met een snelheid van ongeveer 250 woorden per minuut. “Die snelheid hangt af van training,
15 maar ook van het soort woorden”, zegt Myrthe Faber, onderzoeker van de Universiteit Tilburg en het Nijmeegse Dondersinstituut.

(3) Sommige woorden nemen we
20 voor lief, daar vliegen onze ogen overheen. Dat kunnen lidwoorden zijn of woorden die ons brein, gezien de context, toch al min of meer verwacht. Denk aan het woordje ‘lief’
25 in de zin ‘sommige woorden nemen we voor lief’. Bij ‘lastige’ woorden daarentegen blijven onze ogen even hangen, zegt Faber. “Onze ogen blijven een paar honderd milli-
30 seconden hangen bij woorden die langer zijn, minder vaak voorkomen of visueel erg veel lijken op woorden die ook op dezelfde plek zouden passen.”

35 (4) Terwijl wij nietsvermoedend een tekst lezen, werken onze ogen en ons brein voortdurend samen om woorden te verstouwen, informatie te verwerken en betekenissen in te
40 vullen. Dit is geen bewust proces: onze ogen schieten voortdurend

terug naar woorden die we allang voorbij hebben zien komen. Ze springen bovendien vooruit naar
45 woorden verderop in de tekst.

(5) “Dit gebeurt vaak in lange en complexe zinnen”, vertelt Roel Willems, die bij de Nijmeegse Radboud Universiteit jarenlang
50 onderzocht hoe mensen literatuur lezen. “We weten niet zeker waarom dit gebeurt, maar we vermoeden dat onze hersenen in zo’n geval beseffen dat ze iets hebben gemist. Al lezend
55 hebben we de luxe dat we terug kunnen kijken en het brein maakt daar slim gebruik van.”

(6) Snellezers trainen zichzelf en hun hersenen om meedogenloos door te
60 lezen, of ze nou een woordje hebben gemist of niet. “Dat kan bijvoorbeeld door met je ogen de punt van een potlood te volgen die je steeds sneller langs de zinnen laat gaan”, vertelt
65 snellees-trainer Inez Zondag. “Als je elke dag vier keer vijf minuten leest op een steeds hogere snelheid, train je jezelf om grenzen te verleggen. Deelnemers beginnen met ongeveer
70 250 woorden per minuut. Na een paar weken tikken ze de achttienhonderd woorden aan en kunnen ze ook nog uitleggen waar de tekst over ging.”

75 (7) Omdat snellezers hun brein geen mogelijkheid geven om terug te springen of om wat langer te blijven hangen bij lastige woorden, missen ze soms wel wat. “Als zodoende
80 grote gaten vallen in het tekstbegrip,” zegt onderzoeker Faber, “is de kans groot dat de lezer technisch gezien

wel leest, maar mentaal totaal afdwaalt.” Ook andere onderzoekers
85 waarschuwen dat snellezen vaak ten koste gaat van het begrip.
(8) “Aanvankelijk kan het tekstbegrip inderdaad wat achterblijven,” zegt Inez Zondag, “maar na verloop van
90 tijd komt dat vanzelf weer goed.” Volgens Zondag is het vooral de kunst te accepteren dat je soms wat woorden mist, net als bij een gesprek. “Dat komt ook altijd wel goed.”
95 (9) Dat heeft ook te maken met het soort teksten dat haar cursisten vaak lezen. Zondag geeft vooral trainingen aan ambtenaren, managers en beleidsmakers: mensen die over-
100 laden worden met vuistdikke rapporten die ze in korte tijd moeten doorploegen. Voor hen is leestempo vaak maar een onderdeel van het snellezen. “Ik leer mensen ook slimmer
105 en strategischer te lezen.” Sommige mensen lezen vanaf het eerste woord van de introductie door tot het laatste woord van de conclusie. Maar door vooraf snel de inhoud van een tekst

110 te scannen en te bepalen wat belangrijk is en wat niet, valt al veel tijd te besparen. “Als je beter begrijpt hoe een tekst is opgebouwd, kun je alsnog de details induiken”, zegt
115 Zondag.
(10) “Bij fictie ligt dat allemaal wat anders. Juist het opgaan in details zorgt voor het leesgenot”, legt Willems van de Radboud Universiteit
120 uit. Een zinnenprikkelend verhaal activeert namelijk precies de hersendelen die in het echte leven zintuiglijke prikkels verwerken. “Als het verhaal een landschap beschrijft, is
125 het deel van de hersenen actief dat die visuele informatie normaal verwerkt. Je maakt je eigen VR-bril.” Lezers bij wie de tempoverschillen tussen ‘gewone’ en ‘lastige’ woorden
130 klein zijn, blijken het meest in die ervaring op te gaan. Dit vergt vooral leesbekwaamheid. De beste manier om snel te leren lezen, zonder in te leveren aan begrip en leesgenot, is
135 dus simpelweg méér lezen.

Enith Vlooswijk, de Volkskrant, 4 december 2022